

Warszawa, 16 października 2013 r.

PREZES

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

dr Łukasz Kamiński

BPR-211-15 (4)/13

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 21. 10. 2013 r. Złaz
nr 8761 podpis: Ruska

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 18. 10. 2013 r.

nr 4777 podpis: M. Połci

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa**

Senator, Renie Mernath,

W odpowiedzi na wspólne oświadczenie złożone przez Senatorów Jana Rulewskiego i Grażynę Sztark podczas 39 posiedzenia Senatu RP w dniu 20 września 2013 r. przedstawiam stanowisko Instytutu Pamięci Narodowej w sprawie powołania ośrodka dokumentacji zajmującego się obecnością w Polsce Armii Czerwonej – Armii Sowieckiej w latach 1944-1993:

Idea zaprezentowana w oświadczeniu Senatorów Jana Rulewskiego i Grażyny Sztark jest interesująca i w pełni zasadna. W krajach, w których z większą starannością pochyłono się nad okresem powojennej okupacji sowieckiej przedsięwzięcia naukowe postulowane przez Senatorów RP są realizowane w placówkach muzealnych zajmujących się badaniem i upowszechnianiem wiedzy o zbrodniach systemów totalitarnych (Litwa, Łotwa). W Polsce, w ćwierć wieku po odzyskaniu niepodległości, placówka taka jeszcze nie powstała. W tej sytuacji, wykreowanie odrębnej placówki zajmującej się obecnością wojsk sowieckich w naszym kraju i jej konsekwencjami – wydaje się rzeczywiście zasadne i potrzebne.

Nie oznacza to jednak, iż w Polsce nie zajmowano się tym zagadnieniem. Wiele ośrodków akademickich podejmowało badania związane z problematyką obecności wojsk sowieckich w Polsce, zarówno na poziomie ogólnopolskim jak i regionalnym. Problematyka ta była obecna także w Instytucie Pamięci Narodowej. Oddział IPN w Warszawie przygotował dużą wystawę pt. *W objęciach Wielkiego Brata. Sowietci w Polsce 1944 – 1993* prezentującą obecność Armii Czerwonej/Armii Sowieckiej w wielu płaszczyznach – politycznej, wojskowej, ale też kulturalnej (wystawie towarzyszyło wydanie obszernego, albumowego katalogu). Pod tym samym tytułem 30 listopada 2007 r. zorganizowana została konferencja naukowa, której pokłosiem była praca zbiorowa *W objęciach Wielkiego Brata. Sowietci w Polsce 1944 – 1993*, w której opublikowano

1/2

21 tekstów naukowych dotyczących w/w problematyki. Dotychczasowy dorobek będzie mógł być ewentualnie wykorzystany przez nowopowstałą instytucję.

Rozważenia wymaga, czy wskazywane przez Senatorów miejsce tj. Borne Sulino jest właściwe dla lokalizacji wspomnianej placówki badawczej i muzealnej. Pomimo zachowania części obiektów z epoki – ze względu na peryferyjne położenie wydaje się, że raczej nie. Usytuowane z dala od większych ośrodków miejskich (oraz ośrodków akademickich), poza szlakami turystycznymi, nie będzie w stanie przyciągnąć zainteresowanych. Także skompletowanie stałego zespołu naukowego czy edukacyjnego – udostępniającego zbiory, prezentującego przygotowane wystawy będzie tu bardzo trudne.

Miejszem bardziej właściwym wydaje się Legnica, siedziba dowództwa Północnej Grupy Armii Sowieckiej. Tu także zachowało się wiele obiektów wykorzystywanych przez Rosjan do 1993 r. – zajmowali przecież znaczącą część miasta. Można jedynie ubolewać, że starania tego rodzaju są podejmowane już po wydaniu przez miejscowe władze decyzji o wyburzeniu niektórych obiektów mających istotne znaczenie z historycznego punktu widzenia (m.in. siedziby NKWD przy ul. Gwarnej). Znacznie większa atrakcyjność pod względem turystycznym przyciągająca zwiedzających i stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne – także zdecydowanie przemawiają za wyborem Legnicy jako miejsca ulokowania omawianej placówki.

2

proszę

Łukasz